

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

2011

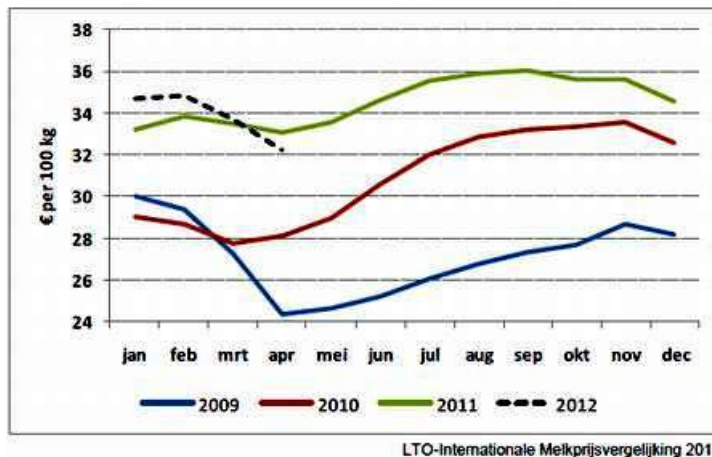
Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg

1) Productie / consumptie / export

<u>2011</u>			
<u>2011-01-04</u>	LC	_PZ. Koopstra: 'Zonder supermarkt is sturing markt illusie'	
<u>2011-01-05</u>	LC	<u>Nico Hylkema:</u> 'Zuivelmarkt positief maar grillig'	
<u>2011-01-25</u>	DvhN	Veel boerenbedrijven te koop – vooral van vleesveehouders	
<u>2011-02-18</u>	LC	Motie PvdD / PvdA aangenomen – Bouwstop voor megastal	
<u>2011-02-19</u>	LC	Fonterra: Groeien met gezond en veelzijdig melkeiwit	
<u>2011-03-16</u>	LC	Friesland Campina fors hogere winst	
<u>2011-04-06</u>	DvhN	De Chinese hunkeren naar zuivel – Hyproca / Lypack in Chinese handen	
<u>2011-04-22</u>	LC	Lyempf in Chinese handen	
<u>2011-05-11</u>	DvhN	Veehouders gebaat bij termijnmarkt voor melk	
<u>2011-05-25</u>	LC	Nederland afgelopen jaar boete van €38,7 mln., voor 1,2 pct overschrijding	
<u>2011-06-03</u>	LC	Politiek: Aantallen niet centraal in megastal-discussie	
<u>2011-06-15</u>	LC	PZ.- Productschappen weer onder vuur	
<u>2011-07-15</u>	LC	Zuivelconcerns sterk uit crisis	
<u>2011-07-16</u>	LC	Oud-topman Friesland-Foods Theo Spiering topman bij Fonterra	
<u>2011-09-01</u>	LINK	Melkveemagazijn: Quotumprijs wil maar niet dalen – test op top	
<u>2011-09-01</u>	LC	Broers Dick en Frans Zeinstra, weer samen door de Centrale As	
<u>2011-09-24</u>	LC	Boeren blij met 'nuchter' advies megastal	
<u>2011-10-06</u>	LC	Bezem gaat door productschappen – PZ.	
<u>2011-10-12</u>	PZC	EU-Landbouwbeleid: D-day voor boeren in EU	
<u>2011-11-09</u>	LC	Onderzoek naar illegale handel in rundersperma	
<u>2011-11-18</u>	LC	Afscheid Accountant Jappie Rijpma. Spiegel voor de melkveehouders	
<u>2011-11-26</u>	LC	BONO Beemster bouwt kaasfabriek	
<u>2011-12-21</u>	LC	Productschappen bungelen – Meerderheid Kamer wil afschaffing	

2011

Ontwikkeling gemiddelde voorschotmelkprijzen 2009 t/m april 2012

Leeuwarder Courant, 2011-01-04

PZ.: 'Zonder supermarkt is sturing markt illusie'¹

SCHEVENINGEN - Het is een illusie te verwachten dat met afspraken tussen alleen boeren en zuivelverwerkers de markt kan worden gestuurd.

Dit zei voorzitter Geert Koopstra van het *Productschap Zuivel* vandaag in zijn nieuwjaarsrede. Koopstra bekritiseerde de Europese Commissie die afspraken wil tussen boeren en verwerkers over de prijs van de melk en de te leveren hoeveelheid. Boeren zouden zich daartoe moeten verenigen in producentenorganisaties.

Voor Nederland levert het sowieso niets op, omdat 90 procent van de boeren is aangesloten bij coöperaties, die zijn uitgesloten van dergelijke afspraken.

Ernstiger vindt Koopstra de suggestie, dat zonder de supermarkten boeren en fabrieken prijsafspraken zouden kunnen maken. „De zuivelindustrie opereert in een geliberaliseerde markt met vaak omvangrijke en krachtige afnemers.” In zo’n markt zijn afspraken tussen boeren en fabrieken niet zo veel waard, meent de PZ-voorzitter.

Leeuwarder Courant 2011-01-05

PZ.: 'Zuivelmarkt positief maar grillig'

NICO HYLKEMA

SCHEVENINGEN - Het ziet er goed uit op de zuivelmarkt, maar het evenwicht kan zo maar verstoord worden. Dat leren andere agrarische sectoren.

Ook bij het *Productschap Zuivel* is men welgemutst, zo bleek gisteren tijdens de nieuwjaarsreceptie in Scheveningen. Maar voorzitter Geert Koopstra plaatste kanttekeningen bij de goe-

¹ Volledige tekst: <http://productschapzuivel.nl/pz/productschap/Nieuwjaarsrede/Nieuwjaarsrede2011.pdf>

de stemming. Er is maar een kleine verstoring aan de aanbod- of de vraagkant nodig om de prijs op en neer te laten schieten.

De huidige sterke vraag naar zuivel is nog geen garantie voor een voortdurende goede melkprijs, wilde hij maar zeggen. Varkenshouders en glastuinders, die al langer op de vrije markt werken, kunnen daarover meepraten.

En die vrije markt lijkt na 2015 een feit. Dan vervalt het melkquotum en kan de rem eraf bij de melkveehouders.

Dat ze daar niet langzaam naar toe kunnen werken en tot die tijd met een productiebeperking zitten, vindt Koopstra een tegenvaller. Het kan Nederlandse boeren op achterstand zetten op de veelbelovende wereldmarkt. Zonder het quotum, schat hij, kan de productie al snel 10 procent groeien.

Regulering van de markt lijkt Koopstra moeilijk met alleen boeren en zuivelfabrieken. Er zijn krachtiger partijen in de markt. Bovendien lijkt er onder Nederlandse boeren geen steun te zijn voor een gereguleerde markt.

Zeker is een productie-explosie nog allerm minst, meent LTO melkveehoudersvoorzitter Siem Jan Schenk. De mestproductie moet binnen de perken blijven. En als de boeren vrij zijn om te melken betekent dat niet, dat ze allemaal ook meer zullen melken.

„Ik vraag me wel eens af of de Nederlandse boeren zonder het melkquotum ook zoveel gemolken zouden hebben. Nu is het vaak een heilig moeten om het quotum vol te melken.”

Dat de melkveehouders het na 2015 met een stuk minder inkomenssteun moeten doen, is volgens Schenk zo'n ramp niet. „Je kunt die bijna wegstrepen tegen de huidige kosten van het melkquotum. Dat moet te doen zijn, al is nu die steun uit Brussel een substantieel onderdeel van het boereninkomen.”

Dagblad vh Noorden 2011-01-25

'Veel boerenbedrijven te koop'

NVM: Vleesveehouders stoppen wegens strenge nieuwe regels

GRONINGEN / NIEUWEGEIN Strenge milieu-eisen aan varkensbedrijven en het verbod op legbatterijen brengen veel boeren in de problemen en dat heeft zijn weerslag op de markt van agrarisch onroerend goed. Dat meldt NVM Agrarisch & Landelijk Vastgoed in een rapportage over de tweede helft van het afgelopen jaar.

Het aantal verkopen en de prijzen bleven al met al stabiel, maar dat verschilt per sector, aldus de organisatie van makelaars. Voor dit jaar verwacht NVM een rustige markt.

Nieuwe eisen aan pluimveebedrijven gaan volgend jaar in en nieuwe eisen aan varkensbedrijven in 2013. Boeren moeten hun stallen aanpassen, maar veel van hen kunnen die investering niet opbrengen en proberen hun bedrijf te verkopen. Volgens Harry Boertjes van de NVM is het lastig aan te geven hoeveel agrariërs in nood komen. Het aanbod van te verkopen varkensbedrijven bij de NVM, is in een jaar tijd opgelopen van 48 naar 82.

Dat fenomeen doet zich vooral voor in het zuiden en midden van het land waar de intensieve veehouderij traditioneel sterk is vertegenwoordigd. De NVM ziet in (onder meer) het Noorden een andere trend. Daar is een groeiende vraag naar grond en melkrechten. Volgens de NVM

willen rendabele melkveebedrijven nu al uitbreiden, in het zicht van de afschaffing van de melkquota in 2015. Grond in de omgeving van deze boeren is in trek.

Het aanbod van woonboerderijen is de afgelopen vier jaar vrijwel verdubbeld van 2042 naar 4020 eind afgelopen jaar.

Het nieuwe kabinet heeft aangekondigd dat het geen geld meer over heeft voor de aankoop van grond voor verbindingzones tussen natuurgebieden. De NVM verwacht dan ook een 'zeer beperkte rol' van de overheid op de markt. Ook gemeenten en projectontwikkelaars zijn nu terughoudend met het uitkopen van agrariërs. (ANP)

Noorden goedkoopste

Het Noorden blijft de regio met de goedkoopste landbouwgrond. Gemiddeld kost een hectare bouwland in Groningen, Drenthe en Friesland 31.000 euro. Dat is weliswaar een daling van ruim 3 procent ten opzichte van 2009, maar ligt wel ruim de helft boven het prijsniveau van 2005. Landelijk ligt de gemiddelde grondprijs op 41.000 euro. In Oost-Nederland, de duurste regio van het land, kost een hectare bouwland gemiddeld 48.0000 euro.

Leeuwarder Courant 2011-02-18

'Bouwstop voor megastal'

Motie Partij voor de Dieren / PvdA aangenomen

Bleker wil breed maatschappelijk debat

Thiema: stal met 250 koeien is mega

LTO: verzet mogen we niet negeren

DEN HAAG - De Tweede Kamer wil dat er voorlopig geen nieuwe megastallen worden gebouwd. Een motie met die strekking werd donderdag in de Tweede Kamer aangenomen.

In een eerder overleg kondigde staatssecretaris Henk Bleker (Landbouw) aan dat hij een breed maatschappelijk debat wil voeren over het fenomeen megastallen, in de volksmond ook wel varkensflats genoemd. Volgens de opstellers van de motie (Partij voor de Dieren/PvdA) hebben burgers veel bezwaren tegen deze omvangrijke veeverblijven.

De motie regelt dat, in afwachting van de resultaten van het maatschappelijke debat, geen nieuwe megastallen worden gebouwd. Probleem is nu wat onder megastallen verstaan wordt. Woordvoerder Jack Luiten van LTO Nederland wijst op de grote verschillen in interpretatie. In Brabant spitst de discussie zich toe op de intensieve veehouderij. In Groningen kwam er een verbod op nieuwe vestigingen voor intensieve veehouderij in bepaalde delen van de provincie. Friesland stelt in het Streekplan een beperking aan de grootte van het bouwblok. Vijf aanvragen voor stallen met duizend koeien zijn hier nog in procedure.

Een poging in Friesland nieuwe vestigingen van intensieve veehouderij te verbieden werd over de verkiezingen heen geteld. Maar of hier nu ook in de melkveehouderij megastallen worden bedoeld is onduidelijk. Kamerlid Marianne Thieme van de PvdD houdt de definitie van het Wageningse Alterra aan. Dat wil zeggen: 7500 vleesvarkens, 1200 fokvarkens, 120.000 leghennen, 220.000 vleeskuikens, 250 melkkoeien en 2500 vleeskalveren. Dit zou

betekenen, dat in Friesland een flink aantal plannen voor nieuwe melkveestallen voorlopig niet worden verwezenlijkt.

Luiten vindt Alterra nog geen goede definitie geven van een megastal, zeker waar provincies vaak andere definities hanteren. LTO Noord wil wel een grens stellen aan de groei van veebedrijven. Voorzitter Henk Brink stelt dat een aantal heel grote bedrijven uitgroeien tot hét symbool van allerlei verzet tegen de gehele veehouderij. „Dat is een signaal, dat we niet mogen negeren”, schrijft hij in Nieuwe Oogst het vakblad van LTO Noord. Daarom wil hij grenzen aangeven in de omvang van bedrijven. Grenzen die de normale agrarische bedrijfsvoering te boven.(?)

De boerenbond komt zelf met criteria op basis waarvan per provincie de maat kan worden bepaald. „Wat nu gebeurt, is dat we ruimte voor 'normale' bedrijfsontwikkeling verspelen, door een debat over een relatief klein aantal heel grote bedrijven.”

Leeuwarder Courant 2011-02-19

Fonterra: Groeien met gezond en veelzijdig melkeiwit

AAN DIRK VAN DER MEULEN

AMSTERDAM - Zuivelconcern Fonterra heeft stevige ambities op de Europese markt. De Nieuw-Zeelanders zien kansen met hoogwaardig melkeiwit.

Europese kaasfabrikanten kunnen bezoek verwachten van managers van Fonterra. Bij kaasproductie komt wei vrij en om deze eiwitrijke substantie is het de Nieuw-Zeelandse zuivelaars te doen. Fonterra wil in Europa nieuwe hoogwaardige melkeiwitcomponenten maken voor yoghurt drankjes, kaasproducten, sportdrankjes en -repen, gezondheidsvoeding en medicinale producten.

Melkeiwitten bovendien die makkelijk toepasbaar zijn. „Als je nu melkeiwit in een sportdrankje stopt, wordt het troebel. Wil je een heldere drank dan moet je het eiwit behandelen”, zegt Koert Liekelema (36), de in Appelscha opgegroeide manager Europa van Fonterra. Een ander voorbeeld is melkeiwit in sportrepen.

„Met onbehandeld eiwit krijg je harde brokken. Wij willen componenten leveren voor een luchtiger reep.”

Fonterra wil zelf of met derden melkeiwitfabrieken opzetten in Europa. Een geheel eigen Europese zuivelketen met melkveehouders, melkverwerking en zuivelmerken is niet de ambitie. „Dat is te omslachtig en te duur. Bovendien zou er nog meer melk op de Europese markt komen en daar zit niemand op te wachten.”

De Nieuw-Zeelanders denken met de verkoop van melkeiwit de Europese omzet binnen vijf jaar te kunnen verdubbelen naar minimaal €800 miljoen. „Melkeiwit is gezond en de Europese consument let meer en meer op dit aspect van voeding en heeft daar geld voor over. Dat gaat ten koste van melkvet, dat vooral in lekkere producten zit”, aldus Liekelema die een jaar geleden overstapte van het Britse Associated British Foods naar Fonterra.

De keuze voor hoogwaardig melkeiwit betekent een forse ommezwaai met de huidige werkwijze. Tot voor kort richtte Fonterra zich vooral met bulkzuivel op de EU, zoals kaas en boter. De NieuwZeelanders voorzien echter een afnemende zuivelexport naar Europa. De vraag van-

uit Azië groeit onstuimig en het is voor de Nieuw-Zeelanders lucratiever om boter en melkpoeder af te zetten naar dit werelddeel dan naar het verre Europa met zijn vervelende importheffingen.

De nieuwe strategie heeft ertoe geleid dat Fonterra de Europese hoofdzetel heeft verplaatst van Hamburg naar Amsterdam, waar nu zestig mensen werken. Minister Maxime Verhagen van Economische Zaken, Landbouw en innovatie verzorgde vorige week de opening. De reden is dat Nederland het land van zuivelonderzoek en -marketing is. „Hier ziet het hoogopgeleide personeel in deze sectoren.”

Ook andere Europese zuivelconcerns mikken op de groeikansen van melkeiwit, erkent Liekelema. „Er zal de nodige concurrentie ontstaan, maar dat zijn we niet bang voor.” Over internationaal zakendoen hoeft niemand Fonterra iets wijs te maken. Meer nog dan FrieslandCampina is de Nieuw-Zeelandse zuivelreus afhankelijk van het buitenland. Ruim 80 procent van de omzet van bijna €8 miljard komt van buiten Nieuw-Zeeland.

Leeuwarder Courant 2011-03-16

Voor al goed resultaat in Azië en Afrika

Zuivelreus FrieslandCampina fors hogere winst

**Winst stijgt met 57 procent. Europese consumptie blijft achter
Kaas en boter nog verliesgevend**

AMERSFOORT - Zuivelcoöperatie Friesland Campina heeft een fors hoger jaarresultaat behaald over 2010. De winst steeg met 57 procent naar € 285 miljoen.

Voor al de verkoop van consumentenproducten in Azië en Afrika en speciale ingrediënten zorgden voor een 10 procent hogere omzet, die bijna de €9 miljard haalde mede door prijsstijgingen. Europa bleef achter door een dalende zuivelconsumptie. De merkaandelen bleven gelijk of verbeterden licht.

Het bedrijfsresultaat steeg door deze ontwikkeling zelfs met 68 procent naar €434 miljoen, waar die in 2009 nog bleef steken op €258 miljoen. Door dit sterker dan verwachte resultaat groeide ook de solvabiliteit van de coöperatie met 2,4 procentpunten naar 39,1 procent. Door prijsstijgingen van grondstoffen en eindproducten ging het werkkapitaal omhoog, waardoor de kasstroom afnam met €342 miljoen tot €444 miljoen.

Voor boeren betekent dit goede resultaat een stijging van de garantieprijs met 22,7 procent naar €32,39 per 100 kilo melk, terwijl de prestatieprijs verdubbelde tot ruim €1,23 per 100 kilo. Daardoor komt de melkprijs voor 2010 uit op €33,62 en dat is een kwart meer dan in 2009. In dit jaar daalde de melkprijs nog tot €27,34 per 100 kilo.

Directeur Cees 't Hart toonde zich vanmorgen tevreden met het behaalde resultaat en noemde het in lijn met „onze ambitie van groei en waardecreatie”. Die ambitie heeft zich vertaald in het verhogen van reclame- en promotieuitgaven met 12 procent tot €395 miljoen. Voor al in Afrika en Azië resulteerde dit in groei van het volume en verbetering van de marktaandeelen. 't Hart noemde de resultaten vooruitlopend op de verwachte voordelen van de fusie tussen

Campina en Friesland Foods in 2008. „De synergie en de efficiency zijn sneller toegenomen dan doelstelling.”

Het goede resultaat hangt samen met een algemene verbetering van de zuivelmarkt in zowel consumptie als in toename van de markt voor zuivelingsrediënten.

De kaas en boter hebben nog niet echt kunnen profiteren van deze verbetering. Deze divisie is verliesgevend gebleven, al lagen de prijzen het hele jaar boven het niveau van 2009.

Van de winst gaat €192 miljoen naar de algemene reserve. De leden-melkveehouders profiteren van de winst in de vorm van obligaties. Daarin steekt de coöperatie dit jaar €65 miljoen.

Dagblad vh Noorden 2011-04-06

Chinezen hunkeren naar gezonde zuivel

ACHTERGROND CHINA AAN DE MELK

Chinezen ontdekken het gemak, de smaak en het gezonde van zuivel

Door Aan Dirk van der Meulen²

LEEWARDEN -Een historisch moment in de Nederlandse zuivelhistorie: voor het eerst participeert een Chinees concern in een Nederlands zuivelbedrijf. *Austnutria Dairy* uit Hongkong neemt voor 10,4 miljoen euro een belang van 51 procent in Hyproca, producent van roomboter en melkpoeder en via zusterbedrijf *Lypack* in Leeuwarden ook fabrikant van zuigelingen- en kindervoeding.

Bij deze investering zal het niet blijven, voorspelt analist Mark Voorbergen van de Rabobank. Chinezen zijn al langer bezig om minder afhankelijk te zijn van importen uit Australië en Nieuw-Zeeland. Zo hebben Chinese bedrijven al allianties gesloten met een zuivelbedrijf in Frankrijk en in Amerika. „Men wil het aantal partners uitbreiden en er bovendien meer structuur aan geven door participaties en strategische allianties”.

Aan kapitaal geen gebrek bij de Chinese zuivelaars, zegt Voorbergen. „Ze zijn behoorlijk 'cash rich'. Een Chinese onderneming was geruime tijd serieus in beeld voor de overname van de Franse toetjesmaker Yoplair. Dan moet je toch heel wat geld op het kleed kunnen leggen.” Tekenend voor de groei is ook dat in mondiale top-20 van zuivelbedrijven vorig jaar ineens twee Chinese zuivelbedrijven opdoken: Mengniu en Yili op de plaatsen 16 en 17 met een omzet van circa 2,6 miljard euro.

China moet veel zuivel importeren door het *melamine-schandaal*. Frauderende handelaren krikten het eiwitgehalte van melk kunstmatig op door melamine, een kunststof, aan melk toe te voegen. Door het vervolgens aan te lengen met water kon de melkproductie 'goedkoop' opgevoerd worden. Zes kinderen vonden de dood en 300.000 kinderen werden ziek. Doordat Chinese inspecteurs nog steeds melkpoeder aantreffen met melamine, is het vertrouwen van Chinezen in de eigen zuivelsector tot een dieptepunt gedaald.

De vraag naar buitenlandse zuivel is des te groter geworden. "Het melamine-schandaal maakte van China vorig jaar de grootste zuivelimporteur ter wereld." Ook dit en komende jaren zal

2 Een bijna identiek artikel stond een dag daarvoor in de Leeuwarder Courant. Dit artikel en veel meer over de bedrijven *Hyproca*, (Ommen), *Lypack* (Leeuwarden) en het enkele dagen later overgenomen – failliete – zuivelbedrijf *Lyempf* (Kampen) zijn geplaatst in een afzonderlijke MAP Lijmpf. (ZHN.)

het land die status behouden, voorziet de Raboanalist. Niet alleen omdat de Chinese overheid dit weekeinde besloot om bijna de helft van de zuivelfabrieken te sluiten om voor eens en altijd korte metten te maken met de melamine-fraudeurs. Maar ook doordat de zuivelconsumptie van de Chinezen jaarlijks met circa zeven procent stijgt.

Dat heeft te maken met de toegenomen welvaart en westerse leefstijl in de grote kuststeden.

"Vrouwen vinden het na drie maanden borstvoeding welletjes. Ze gaan weer aan het werk en stappen over op zuigelingenvoeding. Bij die westerse leefwijze past ook een plak kaas bij de cheeseburger, het drinken van cappuccino en het likken aan een ijsje", weet Voorbergen.

Ook de Chinese overheid steunt de zuivelconsumptie. Zo heeft het grootschalige schoolmelkprogramma's opgezet in het kader van de volksgezondheid.

Leeuwarder Courant 2011-04-22

Chinees bedrijf nu eigenaar van beide zuivelfabrieken

Lyempf en Lypack herenigd

*Lyempf en Lypack komen voort uit Lijempf
Chinezen in keten melk tot kindervoeding
Doorstart Lyempf met 55 medewerkers*

22 april 2011 , pag. 1

Lyempf in Chineese handen

KAMPEN – Het failliete zuivelbedrijf **Lyempf** komt in handen van Hyproca, voor 51 procent in handen van een Chinees bedrijf. Door de overname worden **Lyempf** en **Lypack** in Leeuwarden weer met elkaar herenigd.

> pagina 2

Lees meer over Lyempf, Lypack en Hyproca in afzonderlijke MAP Lijempf

Dagblad vh Noorden 2011-05-11

Veehouders gebaat bij termijnmarkt voor melk

ACHTERGROND MELKVEEHOUDERIJ

- De melkprijs staat momenteel hoog, maar dat kan zo maar weer omslaan
- Termijnmarkt kan boer indekken tegen prijsschommelingen

Door Aan Dirk van der Meulen

Leeuwarden De melkveehouderij heeft dringend een termijnmarkt voor melk net als in de Verenigde Staten. Dat bepleit *Accon AVM*, een van de grootste accountantsorganisaties in de agrarische sector.

Een termijnmarkt is een soort papieren markt waarop kopers en verkopers prijscontracten afsluiten voor een bepaalde periode. De verkoper wil zich vooral indekken tegen lage melkprijzen terwijl de koper van de melk hoopt te profiteren van oplopende prijzen.

Een melkveehouder kan via een termijnmarkt zijn melkprijs vastzetten op een prijs die hoger uitvalt dan zijn kostprijs. Zodoende creëert hij zekerheid en kan hij een periode met een extreme prijsdaling opvangen.

De tijd is er meer dan rijp voor om in navolging van graan en aardappelen ook een termijnmarkt voor melk op te tuigen, betogen branchespecialisten Andries Jan de Boer en Hendrik Veldman van de Leeuwarder vestiging van *Accon AVM*. De urgentie heeft te maken met een toenemende kapitaalintensiteit in de melkveehouderij - door duurdere huisvesting en hogere grondprijzen en de extreme fluctuaties van de melkprijs.

Zo beurden boeren eind 2007 bijna 50 cent voor een liter melk, amper anderhalf jaar later was dat ruim de helft minder. Voorheen was de boeren-melkprijs veel stabielere doordat Brussel overschotten uit de markt haalde en concurrerende import met heffingen belaste. Het afbouwen van deze beschermingen is nog niet afgerond en bovendien wordt in 2015 de Europese melkquotering afschaft.

Voorals boeren met recente uitbreidingsinvesteringen hebben baat bij een termijnmarkt. In de eerste jaren kampen ze met een relatief hoge kostprijs. Als de melkprijs zich net in die periode in een diep dal bevindt, kan een faillissement of bedrijfsbeëindiging het gevolg zijn. In 2009 en 2010 dreigde dit scenario voor honderden melkveebedrijven in Nederland. „De stijging van de melkprijs kwam precies op tijd”, benadrukt Veldman.

De door *Accon AVM* mede aangezwengelde discussie heeft ertoe geleid dat een aantal partijen inmiddels plannen uitwerken voor een termijnmarkt. Namen willen de *Accon AVM*'ers niet prijsgeven.

Zuivelcoöperatie FrieslandCampina, waar ongeveer 80 procent van de Nederlandse melkveehouders bij aangesloten is, wil geen commentaar geven.

Een eerder initiatief van *Eumix* in 2008 om een termijnmarkt voor melk op te zetten mislukte. Er was te weinig animo onder melkveehouders. Waarschijnlijk omdat de schommelingen in de melkprijs toen nog minder speelden. (GPD)

LC 2011-05-25

Overschrijding 2010/'11 van melkquotum 1,2 %. Superheffing 38,7 mln. euro.

Leeuwarder Courant 2011-05-25

Boeren betalen meer heffing

LEEWARDEN - Nederlandse melkveehouders die hun melkquotum overschrijden, betalen dit jaar een superheffing van €38,7 miljoen. Het landelijke quotum is met 1,2 procent overschreden. Vorig jaar bedroeg de boete €13,1 miljoen. De gemiddelde veehouder betaalt €2035.

H. Bleker: 'Aantallen niet centraal in megastal-discussie'

AAN DIRK VAN DER MEULEN

DEN HAAG - Het debat over megastallen mag zich niet beperken tot aantallen. Dat zei staatssecretaris Henk Bleker woensdag in de Tweede Kamer.

Ingegeven door Wageningen Universiteit lijkt het maatschappelijk debat over megastallen af te stevenen over de grootte van de veestapel. Op basis hiervan heeft Bleker provincies en gemeenten opgeroepen om vooreerst geen aanvragen in behandeling te nemen voor stallen met 250 of meer koeien. „Maar in de kern”, zo zei hij, „moet het een vooral een stelseldiscussie zijn. Welk type veehouderij vinden we passend bij Nederland wat betreft dierenwelzijn, natuur en landschap?”

Voor SGP'er Elbert Dijkgraaf is het gezinsbedrijf maatgevend. Dat vond ook PVV'er Dion Graus. Maar als een van de weinigen wilde hij wel harde getalsnormen hanteren. „Want je moet ergens beginnen om de bio-industrie gecontroleerd af te kunnen bouwen.” ChristenUnie, PvdA en D66 legden het accent vooral op dierenwelzijn. „Nederland moet in Europa voorloper zijn en dat ook uitdragen”, aldus D66-kamerlid Stientje van Veldhoven. Maar ook weer niet te veel, waarschuwde VVD'er Janneke Snijder-Hazelhoff. „Laten we de concurrentiepositie van onze landbouw niet uit het oog verliezen.”

Bleker maakte duidelijk dat in Europa dierenwelzijn een kwestie is van hele kleine stapjes. „Aan de non-verbale reacties van mijn collega's uit Zuid- en vooral Oost-Europa merk ik wel: van welke planeet komt die Bleker.”

Rik Grashoff (GroenLinks) vond het verontrustend dat ondanks de oproep van Bleker in veel provincies de bouw van grote stallen onverminderd doorgaat. Hij prees Friesland omdat deze de oproep wel ter harte neemt en „daarmee aanvoelt wat er in de maatschappij leeft.”

CDA'er Ger Koopmans vond het, zo zei hij desgevraagd, een feest om door Friesland te rijden, juist vanwege die mooie, grote ruime stallen.” Hij zei met grote vrees te vrezen dat de megastal-discussie vooral een debat wordt over denkbeelden en gevoelens en niet over feiten. „Zoals we ook gezien hebben bij de komkommers.”

Hij vond dat de overheid boeren niet te veel de maat moet nemen. „Mijn vader beurde in 1970 voor een ei tien Hollandse centen, dit jaar hebben leghennenhouders een periode lang 2,5 cent gebeurd. Moeten wij het boeren dan kwalijk nemen dat ze bij afnemende marges kiezen voor schaalvergroting.”

„En welke partij was er al die jaren aan die macht bij die afnemende marges”, sneerde Marianne Thieme van de Partij voor de Dieren. Ze heeft weinig vertrouwen in de discussie. „De uitkomst van het liedje is toch dat onze dieren in een paradijs leven.”

Productschappen weer onder vuur

‘Wat je in eigen kring kunt regelen, moet je niet overlaten aan de overheid’

**Voor en tegenstanders van de product- en bedrijfsschappen roeren zich.
Na de zomer neemt het kabinet een besluit over hun toekomst**

Schappen zijn actief voor 400.000 bedrijven

Nederland telt elf productschappen en zes bedrijfsschappen. Een productschap is gericht op bedrijven in een keten rondom een of meer grondstoffen. Te denken valt aan de Productschappen voor Zuivel, Vee en Vlees of Margarine, Vetten en Oliën. Een bedrijfsschap richt zich op een branche, bijvoorbeeld de Detailhandel, de Horeca en Catering en de Afbouw. Al met al vallen ongeveer 400.000 ondernemingen met in totaal 2 miljoen werknemers onder een product- of bedrijfsschap. Ze hadden in 2009 een gezamenlijk budget van circa € 265 miljoen. Ondernemers brengen € 241 miljoen aan heffingen op.

[AAN DIRK VAN DER MEULEN]

Op het Drentse platteland voltrok zich in de eerste week van maart 1963 een heuse boerenrevolutie. Boeren uit Hollandscheveld vertikten het om de verplichte heffing voor het Landbouwschap te betalen. Uiteindelijk zette de politie drie boerengezinnen op straat. In de koudste winter van het afgelopen decennium. Boer Koekoek plukte er de vruchten van. Zijn Boerenpartij kwamen dat jaar met drie zetels in de Tweede Kamer.

Het voorval is de zwaarste storm die de product- en bedrijfsschappen te verduren kregen. Nadien volgden nog vele aanvallen op deze medio jaren vijftig opgerichte publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties (pbo's) van werkgevers- en werknemersorganisaties. Op gezette tijden klagen ondernemers over de hoge heffingen, de goed gevulde spaarpotten van de schappen en de knellende regelgeving.

Toch was er altijd wel een meerderheid in politiek, bedrijfsleven en bij vakbonden die dit kindje van het Nederlandse poldermodel koesterde. Die concludeerde dat de pbo's meer voordelen dan nadelen hebben.

De product- en bedrijfsschappen stellen verordeningen op die in het belang zijn van een sector, bijvoorbeeld over milieu, hygiëne, kwaliteit of arbeidsomstandigheden. Ze debatteren mee over nationale en Europese regelgeving en ze houden zich bezig met sectorpromotie en het inventariseren van marktinformatie. Daarnaast voeren ze overheidstaken uit, het zogenaamde medebewind. Een goed voorbeeld is de inning en de registratie van de superheffing in de melkveehouderij door het Productschap Zuivel.

Ook nu staat de pbo weer onder vuur, maar dit keer lijkt het menens. In politiek Den Haag tekent zich een meerderheid af die de product- en bedrijfsschappen wil afschaffen. Grote gangmaker is VVD Tweede Kamerlid Charlie Aptroot. April vorig jaar diende hij een motie in om over te gaan tot opheffing. De liberaal hekelt vooral de verplichting voor niet georganiseerde ondernemers om toch een heffing te betalen aan een bedrijfsorgaan waarover ze geen zeggenschap hebben. Aptroot kreeg steun van PVV, SP en D66. Om ook coalitiegenoot CDA over de streep te halen, zwakte hij zijn motie begin dit jaar enigszins af. Hij verzoekt de regering nu om binnen zes maanden uit te zoeken of de taken van product- en bedrijfsschappen ook elders onder te brengen zijn.

Minister Henk Kamp (VVD) van sociale zaken installeerde daarop een commissie van wijzen die eind augustus met een advies komt. De commissie bestaat uit voormalig LPF-staatssecretaris Steven van Eijck, VVD-coryfee en burgemeester van Almere, Annemarie Jørritsma en commissaris van de koningin in Noord-Brabant Wim van de Donk (CDA).

De commissie staat voor een lastige klus want de drie werkgeversorganisaties VNO-NCW, MKB Nederland en LTO-Nederland hebben onlangs klip en klaar duidelijk gemaakt niets voor afschaffing te voelen. De vakbonden sluiten zich hierbij aan. „Uit volle overtuiging”, zegt Leo Bons van CNV Vakmensen. „Want wat je eigen kring kunt regelen, moet je niet overlaten aan de overheid. De chaos bij Dienst Regelingen van het ministerie van economische zaken, landbouw en innovatie is afdoende bewijs.” Werkgeversorganisaties en de vakbonden stellen verder dat het overhevelen van taken naar Den Haag haaks staat op de kabinetskeuze voor een compactere overheid.

Werkgevers en bonden zijn wel voor een modernisering en afslanking van de activiteiten waardoor de tarieven de komende drie jaar 40 procent verlaagd kunnen worden. De aandacht moet beperkt blijven tot sectorale regels en verordeningen over zaken als kwaliteit, innovatie, duurzaamheid en bevordering van ondernemerschap. Sectorpromotie en marktinformatie zouden wel geschrapt kunnen worden.

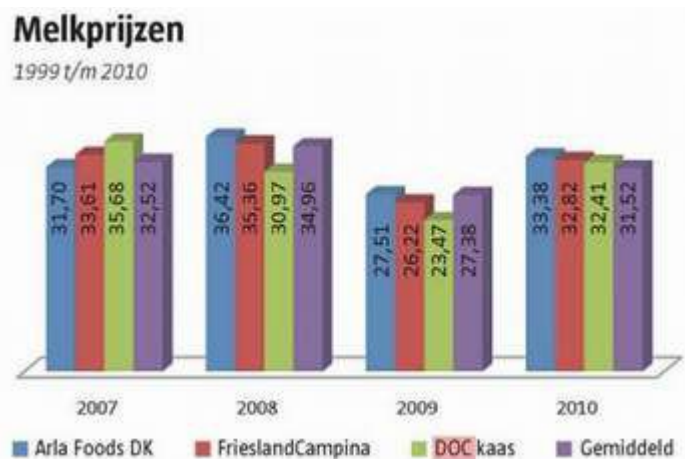
Buitenlandse vraag stuwt melkprijs Zuivelconcerns sterk uit crisis

AAN DIRK VAN DER MEULEN

OOSTERHOUT - De Nederlandse zuivelbedrijven zijn sterker uit de mondiale melkcrisis gekomen dan andere Europese zuivelbedrijven.

Dit blijkt uit de vandaag in Oosterhout gepresenteerde melkprijsvergelijking over 2010 van boerenorganisatie LTO Nederland. Daarbij worden de uitgekeerde melkprijzen van zeventien Europese zuivelorganisaties met elkaar vergeleken.

De twee grootste Nederlandse zuivelbedrijven FrieslandCampina en DOC Kaas in Hoogeveen hebben vorig jaar een stevige sprong voorwaarts gemaakt. FrieslandCampina steeg van de negende stek in 2009 naar de vierde plaats vorig jaar met een prijs van 32,82 cent per kilo melk. DOC Kaas ging van 14 naar 5 en noteerde de grootste stijging van alle zuivelbedrijven: een plus van 38,1 procent naar 32,41 cent.

De Nederlandse bedrijven moeten het Deens-Zweedse Aria voor zich dulden en traditiegetrouw ook het Italiaanse Garnalarolo en de onbedreigde koploper Hämeenlinnan uit Finland. Deze Finse coöperatie keerde haar boeren ruim 39 cent per kilo uit. Deze extreem hoge melkprijs laat zich verklaren door de geringe zuivelexport naar Finland en het chauvinisme van de Finnen.

Opvallend bij het Finse bedrijf is verder dat het de enige is die vorig jaar minder uitbetaalde dan in 2009. Alle andere zuivelaars konden hun boeren beduidend meer uitkeren, gemiddeld 15 procent door een toenemende vraag uit de opkomende economieën China, India en Brazilië en een stijgende kaasexport naar Rusland.

De prijzen liggen dit jaar weer hoger. FrieslandCampina heeft tot nu gemiddeld al 6 cent per liter meer uitbetaald dan in dezelfde periode vorig jaar.

De grillige prijsontwikkelingen doen zich al een aantal jaren voor doordat de Europese Unie de marktbescherming steeds meer afbouwt. Volgens voorzitter Siebren Reitsma van de vakgroep melkveehouderij van LTO Noord moeten zuivelbedrijven hierop inspelen door aan risicospreiding te doen aangaande productassortiment, afzetmarkten en valutarisico's.

Ook het verbeteren van de marktpositie is essentieel. De Duitse zuivelaars presteren onder het gemiddelde, doordat hun proces van schaalvergroting achterblijft bij die in het supermarktkanaal. „Se wurde noch altiden útspiele troch de Aldi's en de Lidl's", aldus Reitsma.

Leeuwarder Courant 16 juli 2011 , pag. 2

Spierings nieuwe topman Fonterra

LEEWARDEN – Theo Spierings (46) wordt in september de nieuwe topman van het Nieuw-Zeelands zuivelconcern Fonterra. De Brabander Spierings begon zijn carrière in de Friese zuivel en eindigde die als waarnemend directievoorzitter van Friesland Foods. Toen dit concern fuseerde met Campina en Cees't Hart de nieuwe voorzitter werd van de Nederlandse zuivelreus, pakte Spierings in mei 2009 zijn biezen. Fonterra is met een omzet van €9,1 miljard iets groter dan Friesland Campina (€8,8 miljard). Het concern opende recent in Amsterdam zijn nieuwe Europese hoofdkantoor.

Leeuwarder Courant, 2011-09-01 p. 2

Weer samen door de *Centrale As*

Dick en Frans Zeinstra hadden elk hun eigen melkbedrijf. Na dertig jaar zijn de broers herenigd. Met dank aan de Centrale As.

Door uitkoop geld om te investeren

[AAN DIRK VAN DER MEULEN]

Broers die boer willen worden, stappen in een maatschap. Hun wegen scheiden als de nieuwe generatie opvolgers zich aandient. Zo gaat dat meestal in de Nederlandse landbouw. Dick (52) en Frans (50) Zeinstra zetten de omgekeerde carrière stap. Dick en zijn vrouw Ytsje (50) namen het ouderlijke bedrijf in De Falom over terwijl Frans, met echtgenote Antsje, in zee ging met zijn schoonvader Harm Bouma in Noardburgum. „Wy koene prima mei inoar, mar jo binne jong en fel en dan wolst eigen baas wêze“, zegt Frans.

Nu, circa dertig jaar later, schuiven ze de bedrijven weer ineen en treedt ook Jan, de zoon van Frans en Antsje, toe tot de maatschap. Acht jaar geleden, toen duidelijk werd dat Dick en Ytsje geen opvolger hadden, filosofeerden ze er ook al eens over. Door de Centrale As, de nieuwe snelweg tussen Dokkum en Drachten, kwam het plan in een stroomversnelling. Dick en Ytsje hadden recht op uitkoop doordat de weg hun bedrijf in De Falom zou doorklieven. Besloten werd om te concentreren in Noardburgum en te investeren in een nieuwe stal om die geheel naar eigen inzicht in te richten. „Troch dy utkeap hast natuerlik ek wol wat te besteegejen“, merkt Dick op.

Regelmatig kregen ze de vraag voorgelegd: werom keapje jim net wat op'e klaai? Hun antwoord luidt steevast. „Wy binne wâldboeren, hjir tusken de elzensingels fiele wy us thus.“ In de 120 meter lange stal, die morgen geopend wordt door scheidend gedeputeerde Sjoerd Galema en gebouwd is door bouwbedrijf Visser uit Dokkum, staat het dierenwelzijn centraal. Zo zijn de roostervloeren deels bedekt met rubber, een stuk aangenamer voor koeklauwen dan beton.

De boxen zijn ruim en gevuld met een mengsel met paardenmest. „Dat leit harstikkene séft en hynderdong plakt net“, legt Dick uit. De melkstal bevat een carrousel die veertig koeien tege-

lijktijd kan melken. Melkrobots waren geen optie. „Dan wurdt it weidzjen fan kij hiel dreech. En wy fine: **kij hearre buten.**”

De Zeinstra's houden 200 koeien terwijl de stal ruimte biedt aan 260 dieren. Als in **2015** de superheffing van de baan is, zijn ze klaar voor een groeispurt. Bang dat een hogere melkproductie resulteert in een prijsval zijn ze niet. Ze wijzen op analisten die voorzien dat de wereldmarkt die extra melk wel aankan.

De Zeinstra's hebben geluk dat ze tijdig met de bouw zijn begonnen. De provincie neemt aanvragen voor stallen met meer dan 250 koeien niet in behandeling. Ze wacht op het nieuwe beleid van staatssecretaris Henk Bleker voor megastallen. Een non-discussie voor Friesland, stellen de broers. Ze vinden dat hun stal bewijst dat moderne landbouw in nationaal landschap de Noardlike Fryske Wâlden goed mogelijk is.

Geluk hadden ze ook dat het overleg met de provincie al in een zeer vergevorderd stadium was, toen de Raad van State vorig jaar op 25 november de vergunningen schorste. De provincie moet nut en noodzaak van de weg beter onderbouwen. En ook vijf projecten afronden, waaronder de aankoop van de boerderij in De Falom, omdat er voor de partijen geen weg terug meer was.

De Zeinstra's zien de samenwerking helemaal zitten. „Wy ha wol wat deselde fisj op buorkjen en dat felle is der no natuerlik wol wat óf”, zegt boer Frans.

Leeuwarder Courant 2011-09-24

Rapport commissie Alders

Boeren blij met '*nuchter*' advies megastal

AAN DIRK VAN DER MEULEN

LEEWARDEN - Boerenorganisatie LTO Nederland is tevreden over het rapport van de **commissie Alders** over megastallen.

Boeren hebben een broertje dood aan beperkingen, aan harde normen. Liever hebben ze de vrije hand om op eigen wijze een doel te halen.

Voorzitter Albert Jan Maat van boerenorganisatie LTO Nederland is dan ook opgelucht dat de commissie Alders harde aantallen varkens, koeien of kippen per stal achterwege laat. „Alders brengt nuchterheid in de discussie door deze niet toe te spitsen op de stalgrootte maar op de wijze waarop dieren gehouden worden en waar en hoe de stal staat.”

Commissie-voorzitter Hans Alders presenteerde gisteren het rapport '*Van mega naar beter*' aan staatssecretaris Henk Bleker van landbouw. Hij concludeert dat de veehouderij mag blijven en groeien, mits de veehouders extra investeren in dierenwelzijn, volksgezondheid, milieu en landschap.

Maat: „Burgers vinden dus dat de lat hoger moet liggen, dat er een schep bovenop op. Dat is een belangrijk signaal.” Hij roept boeren op „om al in een vroeg stadium het overleg te zoeken met de omgeving en om te komen met bedrijfsgebouwen en stallen die kwaliteit uitstralen.”

De inpasbaarheid van nieuwe stallen in het landschap ligt in Friesland op het bordje van het projectteam Nije Pleats. „Het probleem is echter dat diens adviezen niet bindend zijn. Een boer kan ze naast zich neerleggen”, verklaart woordvoerder Paul van der Vegt van de Friese Milieufederatie. „Die vrijblijvendheid zou eraf moeten”, stelt hij.

Te vrijblijvend vindt de Milieufederatie ook de conclusie van Alders dat de keten van boer tot supermarkt zelf de maatschappelijke wensen over dierenwelzijn, volksgezondheid en omgeving moet vertalen in hogere opbrengstprijzen. „De overheid moet dat afdwingen. Dan hebben wij er meer vertrouwen in”, stelt Van der Vegt.

De Partij van de Dieren reageert diep teleurgesteld. „Het heeft er alle schijn van dat de definities moeten worden bijgesteld in plaats van de veehouderij”, stelt fractievoorzitter Marianne Thieme. Karen Soeters, directeur van het wetenschappelijk bureau van deze partij: „De bio-industrie werkt koortsachtig aan scenario's om de sector een groen en duurzaam imago te voorzien. Het is jammer dat Alders zich voor deze kar heeft laten spannen.”

Bouwbedrijf Visser heeft liever nog vandaag dan morgen dat de provincie Fryslân de ban op de bouw van grote stallen opheft. Door die ban kan het Dokkumer bedrijf niet van start met de bouw van vijf stallen voor meer dan 250 koeien elk.

De enige die nog niet gereageerd heeft, is staatssecretaris Bleker zelf. Hij wil het rapport eerst goed bestuderen. De verwachting is dat hij provincies veel bevoegdheden zal geven.

Om zich te oriënteren, belegt Fryslân woensdagavond een expertmeeting in Koudum. Onder meer hoogleraar Dick Heederik is van de partij. Hij deed onderzoek naar de relatie tussen volksgezondheid en grote veestallen.

Leeuwarder Courant 2011-10-06

Bezem gaat door productschappen – ook PZ.

DEN HAAG - Minister Henk Kamp (Sociale Zaken) wil aanzienlijk minder product- en bedrijfschappen, die ook nog eens minder taken krijgen.

Er moet één backoffice komen voor de organisatie van gezamenlijke diensten van de schappen, zoals de administratie en ict. Dit staat in een plan van Kamp, waarin hij aankondigt dat het stelsel van de huidige zes bedrijfschappen en elf productschappen „op de schop” gaat. Zij moeten zich beperken tot wat van „voldoende publiek belang” is, zoals het bevorderen van diergezondheid en voedselveiligheid, en niet meer aan productpromotie doen. Ongeveer vierhonderdduizend ondernemingen met twee miljoen werknemers hebben te maken met de schappen, vooral in de land- en tuinbouw.

De organisaties liggen al jaren onder vuur. Ondernemers klagen dat ze verplicht zijn te betalen, terwijl ze geen rechtstreekse invloed hebben op de gang van zaken en wel allerlei regels opgelegd krijgen. De plannen van Kamp zouden ondernemers een besparing van maximaal €190 miljoen kunnen opleveren.

Het kabinet streeft ernaar eind 2012 een wetswijziging naar de Tweede Kamer te sturen. De VVD ijvert al lang voor opheffing van de schappen.

Regeringspartner CDA meent echter dat de organisaties onmisbare taken uitvoeren. Op verzoek van de Kamer is nu bekeken welke taken onmisbaar zijn en of deze zonder schappen volbracht kunnen worden.

Kamp stelt vast dat op drie terreinen publieke taken het beste voortgezet kunnen worden in nauwe samenwerking met ondernemers. Het einddoel kan volgens de VVD'er zijn dat alle schappen opgaan in één huis met diverse kamers voor de taken.

Daarbij gaat het ten eerste om medebewind bij uitvoering van overheidstaken, zoals registratie van Nederlandse wijn, de regeling schoolfruit en het Europese CO-2 handelssysteem. Ten tweede: maatregelen voor plant- en diergezondheid. Ten derde: maatregelen voor voedselveiligheid en gezondheid.

Heffingen voor ondernemers moeten ook omlaag door het beperken van taken. Een branche moet zelf geld steken in een campagne als 'kip, het meest veelzijdige stukje vlees' en niet de overheid, meent Kamp: „Waarom kip en geen varken en waarom geen tofu?”.

EU-Landbouwbeleid

D-day voor boeren in EU

door joep Trommelen

Voor de Europese boeren en tuinders is het vandaag een spannende dag. Het Europese landbouwbeleid gaat op de schop. Landbouwcommissaris Dacian Ciolos presenteert zijn deels al uitgelekte plannen. Nederlandse boeren moeten het met minder geld gaan doen.

Melkveehouder Cees Romijn (44) uit Langerak in Zuid-Holland denkt dat de kwaliteit van de melk in de toekomst achteruit kan gaan als Brussel de Nederlandse boeren niet in staat stelt te innoveren. Ook prijsstijgingen sluit hij niet uit. Hij hoopt dat de politiek het tij nog kan keren. Hij blijft optimistisch. „Ik ga ervan uit dat het goedkomt. Maar de Nederlandse melkveehouder redt het altijd. Als er één sector in het verleden veerkracht heeft getoond, zijn wij het wel.”

'De prijzen zijn nu zo laag dat ik niet verder op mijn inkomsten in kan teren'

Aan de rand van het Groene Hart houdt Romijn samen met zijn vrouw negentig melkkoeien en zeventig stuks jongvee op 55 hectare weidegrond. Zijn bedrijf is daarmee iets groter dan gemiddeld.

„Ik krijg nu geld uit Brussel omdat de politiek wil dat de melk- en vleesprijzen laag blijven. Dat houdt ergens een keer op, dat begrijp ik ook wel. Maar de prijzen zijn nu zo laag dat ik niet verder op mijn inkomsten kan interen.” De koeien van de familie Romijn leveren nu 800.000 liter melk per jaar. Na 2013 wil de Roemeense landbouwcommissaris Dacian Ciolos de steun die Romijn nu krijgt niet langer op diens productie maar op de 'maatschappelijke diensten' baseren.

„Ik moet extra dingen gaan doen, voor de natuur, voor dierengezondheid en -welzijn. Dat vind ik prima. Wij zijn net als het grote publiek voorstander van meer koeien in de wei in plaats van op stal. Maar dat kost geld. Het percentage koeien in de wei loopt terug, 24 procent van de Nederlandse koeien komt helemaal niet meer buiten. Die van mij in de zomer nog allemaal. Maar dat is niet vol te houden als de consument er geen geld voor overheeft en de Europese politiek mij niet financieel steunt.”

In eerste instantie lag er op het bureau van Ciolos een voorstel om het Europese landbouwbudget na 2013 met bijna 30 procent te verminderen. Maar dat gebeurt niet. Boeren houden in de plannen van Ciolos hun inkomenstoelagen. Wel vindt er een verschuiving plaats van de ‘rijke’ West-Europese EU-lidstaten naar de ‘arme’ oostelijke leden. Voor Nederland betekent dit een afname van 830 miljoen euro naar 760 miljoen. Ook voor de individuele boer verandert er veel omdat er een uniform bedrijfstoelagtarief komt van 400 euro per hectare voor alle 1,9 miljoen landbouwhectares. Ongeveer 30 procent van de Nederlandse boeren dreigt er op achteruit te gaan, 20 procent beurt juist meer, schat Boerenorganisatie LTO Nederland.

LTO stuurde deze week een brandbrief aan de Tweede Kamer. Nederland levert in verhouding met Frankrijk en Duitsland veel te veel in, schrijft voorzitter Albert Jan Maat. Hij stelt

dat Brussel als het gaat om ‘vergroening’ van het beleid te veel nadruk legt op biodiversiteit. „De wereldbevolking groeit de komende veertien jaar van 7 naar 8 miljard mensen. Verduurzaming van productie moet daarom ook een doel zijn van vergroening,” schrijft hij.

Bijna de helft van het Europese budget (128 miljard) gaat naar boeren, tuinders en het platteland. Dit jaar maakt Brussel 57 miljard euro over naar de sector. Ciolos wil het budget tot 2020 handhaven, maar dat betekent dat boeren door de inflatie jaarlijks zo’n 2 procent koopkracht in gaan leveren.

Maat legt in een toelichting op de brief uit waar de meeste pijn bij de LTO zit. „Dat is de korting van 70 miljoen, terwijl Nederland 7 procent van de Europese landbouwproductie levert en slechts 2 procent van het geld krijgt.” Daarnaast steekt het hem dat de Nederlandse boeren 7 procent van hun land ongemoeid moeten laten of aan de natuur terug moeten geven, terwijl de boeren heel efficiënt met de schaarse grond om moeten springen. „Liever zetten wij in op innovatie. Dan kunnen we er voor proberen te zorgen dat we in 2020 zowel concurreren als groener produceren. Want er dreigt een tekort aan voedsel en energie. Daar moeten we nu op inspelen en dat doe je niet door goede landbouwgrond ongebruikt te laten. Wel door met minder energie en grondstoffen te produceren. Daar moet Brussel in investeren.”

Brussel heeft het landbouwbeleid al aangepast onder druk van de WTO, de wereldvrijhandelsorganisatie. Europa moest de boeren minder beschermen. Importtarieven zijn afgebroken en exportsubsidies aan banden gelegd. Als compensatie kregen de boeren inkomenssteun. Sinds 2007 is er een bedrijfstoeslag gebaseerd op het aantal hectares land. Een beetje melkveehouder en akkerbouwer krijgt nu nog zo’n 20.000 tot 30.000 euro subsidie.

Albert Jan Maat (zelf van 1999 tot 2007 europarlementariër voor het CDA) wil flink gaan lobbyen om Den Haag Brussel op andere gedachten te brengen. „Want het is van de gekke dat Nederland moet boeten voor het verschuiven van geld naar het oosten.”

Maat en Romijn wijzen er op dat de landbouw goed is voor 10 procent van het Nederlandse Bruto Nationaal Product. En bovendien het Nederlandse landschap vorm geeft.

Romijn komt nog even terug op de door zowel boeren als consument gewenste weidegang. „Kijk, de melk zal altijd wit blijven. Maar we willen onze koeien ook uit de stal hebben en gevarieerd voedsel geven. We zien koeien graag als onze nationale knuffeldieren. Dat lukt niet als je het alleen maar aan de wetten van de markt overlaat.”

Spiegel voor de melkveehouders

Een gezaghebbend analist van de melkveehouderij neemt afscheid: Jappie Rijpma, hoofd bedrijfskundige van Leeuwarder accountant Alva Beag. „Mei 1915 rint der gjin ko mear bûten”.

Friese boer kan voorbeeld nemen aan Ierse collega

[AAN DIRK VAN DER MEULEN]

Hij hield de melkveehouders regelmatig een spiegel voor. Die prikkelende opmerkingen reikten verder dan de vijfhonderd boerenklanten van *Alfa Beag*, het accountantskantoor waarvan Jappie Rijpma (61) vanaf 1986 als hoofd bedrijfskundige verbonden is. Zijn analyses verwoordde Rijpma, die dinsdag afscheid neemt met een symposium in Sneek, in zijn veelgelezen nieuwsbrief of als veelgevraagd spreker op boerenvergaderingen. De rode lijn in al die betogen: investeer met beleid en niet te doldriest. Schaalvergroting resulteert lang niet altijd in een beter inkomen. Boeren zouden zich vaker moeten afvragen of een investering wat oplevert in plaats of ze het kunnen betalen.

Rijpma, woonachtig in Oentsjerk en geboren en getogen in Tirns, laat de cijfers spreken. Uit al die boekhoudingen blijkt dat de inkomensverschillen tussen melkveehouders enorm zijn. Het verschil in kosten bij vrijwel identieke bedrijven kan oplopen tot € 50.000 per jaar. Opmerkelijk is dat veel aanhangers van het zogeheten *summerfeeding* met een hoge kostprijs kampen. Deze melkveehouders houden hun vee het hele jaar op stal en voeren ze een mengsel van kuil en maïs.

Met deze werkwijze halen ze weliswaar de hoogste melkproductie per koe en de hoogste voerproductie per hectare, „mar se fertsjinje it minste”. Boeren die zo veel mogelijk gras in het rantsoen houden, halen het hoogste inkomen. „Gers soarget foar in lege kostpriis. Dat hat as foardiel datst earder ferstjinnest en minder gau ferlies lijst”, betoogt Rijpma. In dit verband verwijst hij graag naar de Ierse melkveehouderij. Ierse boeren kampen met een belabberde melkprijs, maar ze houden strikt vast aan weidegang omdat dit het goedkoopste is. Als ze uitbreiden kopen ze het liefst een bedrijf op. Het vee blijft bij de aangekochte boerderij. „Sadwaande hálde se de kij yn'e weide en hoege se minder mei foer te slepen.”

Bovengenoemde analyse geldt tot **2015**. Want als in dat jaar op 1 april de superheffing van de baan is, gelden er andere wetten. Zijn voorspelling: „Der rint dan gjin ko mear buten.” Rijpma verwacht dat boeren zonder superheffing ongeremd hun passie volgen. En dat is: groeien en meer melken. „Sjoch nei al dy nije grutte stâlen. Se steane al yn'e startblokken.”

Dat gaat leiden tot torenhoge grondprijzen, waardoor veehouders zich genoodzaakt zien om de melkproductie per koe en de voederopbrengst per hectare verder op te schroeven. Een nog hogere weidepremie van *Friesland-Campina* biedt geen soelaas. „Dat moatte se ut de winst betelje en dat rêdje se noait.”

Die voortdurende zucht naar groei, in alle sectoren van de economie, baart Rijkman grote zorgen. „Wy bliuwe mar ynstekken op groei, groei, groei en pompe, pompe. Mar op in stuit knapt de bân. Dat kin net oars.”³⁾

Temeer omdat die groei al maar meer energie slurpt en het klimaat bedreigt. Zijn oplossing: arbeid minder belasten en energie en vervuiling des te meer. „Dan krijst mear in regionale ekonomy. Dêr moatte wy op ta.”

Leeuwarder Courant 2011-11-26

CONO bouwt kaasfabriek

WESTBEEMSTER - CONO Kaasmakers, bekend van Beemster Kaas, bouwt voor €80 miljoen een nieuwe kaasmakerij in Westbeemster. De ongeveer vijfhonderd leden-melkveehouders stemden massaal in met de investering. De eerste paal van de nieuwbouw gaat volgend jaar de grond in. De Beemsterpolder bestaat dan 400 jaar. De bouw vergt ongeveer anderhalf jaar. Beemster Kaas wordt op traditionele wijze gemaakt. Ook in de nieuwe kaasmakerij zullen de kaasmakers op deze manier blijven werken. (ANP)

Leeuwarder Courant 2011-12-21

Productschappen bungelen

Meerderheid Kamer wil afschaffing

– Veel kritiek 400.000 ondernemingen – Ook voorstanders roeren zich – Kabinet wil aantal terugbrengen –

DEN HAAG - De elf productschappen en zes bedrijfsschappen moeten volgens een meerderheid van de Tweede Kamer worden afgeschaft.

Een motie hiertoe van VVD'er Charlie Aptroot is dinsdag met steun van PVV, SP, D66 en GroenLinks aangenomen. Vooral in de land- en tuinbouw hebben zo'n 400.000 ondernemingen met zo'n 2 miljoen werknemers te maken met de schappen. De schappen stammen uit de jaren vijftig. Er wordt veel over geklaagd. Bedrijven zijn verplicht te betalen aan de schappen, terwijl ze geen rechtstreekse invloed hebben en wel allerlei regels opgelegd krijgen.

Het kabinet wil minder schappen met minder taken. Minister Maxime Verhagen van economische zaken noemde het volledig afschaffen van de schappen eerder onverstandig. Dit zou er volgens hem toe leiden dat er driehonderd ambtenaren moeten bijkomen om hun taken uit te voeren op bijvoorbeeld het gebied van voedselveiligheid en de bestrijding van dierziekten. Het CDA en ChristenUnie steunen een plan van minister Henk Kamp van sociale zaken om de schappen in afgeslankte vorm te behouden voor de publieke taken. Kamp liet weten na te denken over het VVD-voorstel tot afschaffing.

3 'Dik' aangezet door ZHN.

Eerder heeft de VVD-bewindsman de Kamer gewaarschuwd dat in de motie geen dekking staat voor het onderbrengen van de publieke taken bij de overheid. Dat zou de schatkist zo'n €31 miljoen kosten. Bovendien meent hij dat taken op het terrein van voedselveiligheid en diergezondheid in betere handen zijn bij de schappen door de betrokkenheid van ondernemers.

Het Productschap Tuinbouw (PT) is „zwaar teleurgesteld” dat een Kamermeerderheid de schappen wil opheffen. Volgens PT is er wel een breed draagvlak voor de schappen. Het wijst op de campagne die ondernemers en de vakbeweging hebben gevoerd voor behoud van de organisaties. Zo slaakte de top van bedrijven in de voedingsindustrie, zoals zuivelconcern FrieslandCampina en conservenbedrijf HAK, dinsdag in advertenties in dagbladen nog een noodkreet. (ANP)